

תוצאות חיים

שיעור מפי מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א - פוסק עדת תימן

י"ל ע"י התאחדות בני הישיבות ובסיוע מוסדות יד מהרי"ץ

גליון 99
פרשת משפטים
תשפ"ב ב'של"ג

נושאי השיעור: א. ביאור דרשת חז"ל עה"פ "לא תעשון אתי" לא תעשון אותי - איזה עסקה עשה היהודי התמים בתימן עם הקב"ה - מדוע פחד היהודי שהערבי יחתוך את הכיכר לחם - כיצד קיבל היהודי את כל העסקה מהקב"ה ומדוע קיבל ג"כ 'בונוס' את החמור - ביאור מרן שליט"א במעשה הנ"ל - מח' הרמב"ם והראב"ד האם מי שמגשים את הקב"ה נחשב מין - היכן חיו הראשונים בצרפת - דברים נוראים שכתב הרמב"ם לחזק דבריו - מי נחשב יותר גרוע מעובד ע"ז - הרחבה בביאור שיטת הרמב"ם - מי חשב לתת נשיקה להקב"ה - הקב"ה שומע גם תפילותיהם של הרשעים הכופרים - בקשתו המוזרה של אדם אמריקאי בכותל המערבי - מי נתמנה השליח למלא בקשתו וכיצד הצליח לעשות זאת - איזה שאלה שאל הגר"ז סולוביצ'יק את הבחור - עד כמה מגיעה כוחה של תפילה - האם הכסף הגיעה לבחור מן הדין - סיפור נוסף בעמון הנ"ל.
היצ"ט ליצה"ר - ביאור נפלא ממרן שליט"א בדברי הרוח חיים - מדוע הקב"ה התחרט על שברא את יצה"ר - כיצד אפשר להנצל מיצה"ר.

א.

ביאור דרשת חז"ל לא תעשון אותי

כתוב בפסוק בפרשת השבוע (שמות כ, ב) "לא תעשון אתי אלד"י כסף ואלד"י זהב לא תעשו לכם" ודרשת ע"ז הגמ' במס' ראש השנה (דף כד:) בזה"ל, אמר רב הונא בריה דרב אידי מפרקיה דאביי שמיעא לי, לא תעשון אתי, לא תעשון אותי ע"כ. ופירש רבינו חננאל וז"ל, פי' לא תעשון אותי, כגון דמות אדם שאני מראה לנביאים בחזיונם כדכתיב ביחזקאל (א, כו) דמות כמראה אדם עליו מלמעלה ע"כ.

הקב"ה אין לו גוף ולא דמות הגוף וא"כ צ"ב מה הכוונה לא תעשון אותי וכי יש להקב"ה דמות, ופירש הר"ח שכשהקב"ה מתגלה לנביאים הוא נראה אליהם בדמות מסוימת כמו אדם, שבכך הנביא יודע שהוא מדבר עם ה', וע"ז הפסוק אומר לא לעשות דמות זו. וז"ל הריטב"א (שם), לא תעשון אותי, פי' צורת אדם שאני מראה לנביאים וכו' אבל ח"ו שיהא לבורא יתברך דמיון גוף כלל ע"כ.

סיפור נפלא ביותר על אמונתו התמימה של אחד היהודים בתימן

ישנו סיפור מעניין שסיפרו הזקנים מתימן.

ישנם מקומות נדחים בתימן שהיו שם ערבים שהיו עובדי ע"ז שעבדו לשמש ולירח. ושם באותו מקום היה יהודי אחד, לא סתם עם הארץ, אלא בור ממש שלא ידע להתפלל כלל, אבל היה לו אמונה ויראת שמים. ופעם אחת הוא שמע את הרב דורש שאדם הנותן צדקה הקב"ה מחזיר לו כפלי כפלים, וכמש"כ "זרעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד" דהיינו הקציר אינו לפי הזריעה, שהרי זורעים גרעין אחד ויוצא הרבה גרעינים, וכן הדבר הוא בצדקה, שאדם שנותן מקבל יותר. והיהודי הזה שמע את דברי הרב, ובא לביתו וספר את כל החסכוניות שלו והגיע לסכום של שלוש מאות ריאל, ואז הוא בא לרב ואמר לו, תשמע, אני עושה עכשיו עסקה, אתה אמרת שהקב"ה מחזיר כפלי כפלים, אני נותן לך את כל כספי לצדקה, והקב"ה צריך להחזיר לי 1200 ריאל בחזרה. והרב אמר לו בטח, אתה צודק, ובעזה"ת זה מה שיהיה. והיהודי הזה בנתים נשאר בלי כסף ולקח הרבה הלוואות על חשבון מה שהקב"ה יחזיר לו, יום אחד הוא יצא למקום מדבר, ובדרכו התעייף ונרדם, וכשהתעורר הוא רואה שהשמש כמעט שוקעת ולא היה שום יישוב בסביבה, ועל כן החליט לישון על אחד העצים, ומצא עץ גדול וחזק וישן עליו, והנה לפנות בוקר טרם זריחת השמש הוא רואה איזה ערבי שמתקרב לכיוון העץ עם חמור, - העץ הזה שהוא ישן עליו היה עץ אשרה לע"ז, והיהודי הזה לא ידע מכן, - ואותו ערבי הגיע ליד העץ וחיכה עד שהשמש

תזרח, וברגע זריחת השמש הוא השתחוה לשמש כמה וכמה פעמים, ואז הוציא מתוך התיק שלו ארבע כיכרות לחם והתחיל לומר על הכיכר הראשון כך, הכיכר הזה, זה אברהם העברי, אביהם של היהודים ששבר את כל הצלמים של אבי תרח, ובגלל שעשה כך אני חותך אותו וזורק אותו לכל הרוחות... ואותו ערבי חתך את כל הכיכר ופיזר אותו לכל הכיוונים. ואותו יהודי מסתכל מלמעלה ורוצה להגיב, אבל כיון שהיה לערבי הזה סכין הוא פחד. ומיד לאחמ"כ הוציא אותו ערבי את הכיכר השני ואמר, כיכר זה הוא יצחק הבן של אברהם, והיהודים אומרים שהוא נעקד ע"י אברהם על המזבח, אבל בסוף הוא לא נשחט, אז עכשיו אני אשחט אותו, ושוב חתך את כל הכיכר ופיזר אותו לכל הכיוונים. ואז הוציא גם את הכיכר השלישי ואמר, כיכר זה הוא יעקב שרימה את עשו, גנב לו את הבכורה ואת הברכה, וכן רימה את לבן חמי וכו' עכשיו אני מעניש אותו, וחתך את כל הכיכר ופיזרו לכל הכיוונים. ועכשיו הוציא הערבי את הכיכר האחרון ואמר, כיכר זה הוא ה', האלוד"ם של היהודים, שהם אומרים שהוא ברא את השמים ואת הארץ את השמש ואת הכוכבים, וע"ז שהם אומרים שהוא ברא את השמש, אני עכשיו חותך אותו, וכששמע היהודי את הדברים האלה בעודו על העץ, צעק, אל תחתוך אותו, הוא חייב לי כסף, הוא חייב לי אלף מאתים ריאל... כך אמר היהודי בפשטות ותמימות. ואותו ערבי לא הבין מאיפה הגיע צעקה זו, והתעלף, והיהודי מחכה על העץ מתי הוא יקום, ולאחר שעה שעתיים שאין שום תזוזה, ירד מהעץ ונגע בערבי, וגילה שלא נותרה בו נשמה, והסתכל מה יש לו, ומצא ארנק, ומצא שם בדיוק אלף מאתים ריאל, והוא שמח, הנה, הקב"ה החזיר לי, אבל תמה שהרי הוא קיבל ג"כ חמור, ועל מה הגיע ה'בונוס' הזה שהרי זה לא היה בהסכם, ואמר, כנראה כיון שאני הצלתי אותו, שהרי הערבי רצה לשחוט אותו ואני הצלתי אותו אז קבלתי ג"כ את החמור. ע"כ המעשה.

האם יתכן לחשוב שאבותינו הקדו' הם כיכרות לחם

כשסיפרתי פעם את הסיפור הזה ת"ח אחד שאל אותי, האם היהודי הזה הוא כזה שוטה ובער שחושב שהקב"ה זה כיכר לחם? אמרתי לו שלא יתכן שהוא חשב שאפשר לחתוך את ה', וכן ג"כ לא יתכן שאותו ערבי חשב שהכיכרות שהוא חתך זה אברהם יצחק ויעקב אלא מה? כנראה הוא הבין שיש איזה כוח רוחני בכיכר או כל דבר אחר, ואותו דבר הוא חשב בכיכר של ה', אבל זה ודאי שלא היה צד כזה שהם חשבו שהכיכר הזה הוא באמת אברהם יצחק ויעקב או הקב"ה.

מח' הרמב"ם והראב"ד האם מי שמגשים את הקב"ה נקרא מין

הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ז) כותב שמי שמגשים את הבורא הוא נחשב מין¹ והראב"ד לא הסכים עם הרמב"ם וז"ל, אמר אברהם ולמה קרא לזה מין, וכמה גדולים וטובים ממנו הלכו בזה המחשבה לפי מה שראו במקראות ויותר ממה שראו בדברי האגדות המשבשות את הדעות ע"כ.

היום קצת קשה להבין את השגת הראב"ד, שהרי אפילו ילדים יודעים שהקב"ה אין לו גוף ולא דמות גוף, אבל בעבר הרבה אנשים חשבו שהקב"ה בעל גוף, ובפרט שישנם הרבה פסוקים שמטעים בזה כמ"ש "ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר", "עיני ה' אל צדיקים" וכיוצא ב טובא. וזה מה ש'צועק' הראב"ד ולמה קרא לזה מין וכו'?

דברי הרמב"ם הנוראים כתשובה להשגת הראב"ד

יש אריכות גדולה בזה במפרשים ואכמ"ל, אבל הרמב"ם בעצמו ענה כבר על השאלה הזאת וכדלקמן.

ידוע שבצפון צרפת חיו רש"י ובעלי התוספות וכו', ובדרום צרפת חיו הרד"ק והראב"ד ובעל האשכול וחכמי לונל (היום המקום נקרא פרובינצא), וחכמי לונל היו שולחים משום לרמב"ם שאלות למצרים, והרבה פעמים היו כותבים לרמב"ם את השגות הראב"ד [שהיה במקומם] בתורת שאלות סתם, מבלי להזכיר שמו של הראב"ד, וכנראה בגלל זה הרמב"ם ענה על השגת הראב"ד. הרמב"ם כתב בענין זה דברים חמורים ביותר וז"ל, מי שיאמין בה' יתברך שהוא גשם זה מבלי ספק יותר רע מעובד עבודה זרה שהיא האמצעית המטיבה והמריעה לפי מחשבתו, ודע כשאתה תאמין הגשמה או ענין מעיני הגשם, שאתה מגנה ומכעיס וקודח אש וחמה ושונא ואויב וצר יותר קשה מעובד עבודה זרה הרבה מאוד, ואם יעלה בדעתך שהמאמין הגשמה יש לו התנצלות שהוא גדל עליה או לסכלותו וכו' כך ראוי שתאמין בעובדי עבודה זרה שהוא לא עובד אלא לסיכלותו, הן מפני שגדל על ע"ז ומנהג אבותיו בידיו, וכו' וא"ת שפשוטי הפסוקים ישליכום בזה הספק, כן תדע שעובדי עבודה זרה הביאוהו לעבודה דמיונים וציוורים חסרים, והן התנצלות א"כ למי שלא יקבל מן המאמינים המעינים אם יהיה המקצר מן העיון, שאני לא יחשוב לכופר מי שלא יביא מופת על הרחקת הגשמיות, אבל אחשוב לכופר מי שלא יאמין הרחקתה וכו' ש ממצוא פירוש אונקולוס ופירוש יונתן שמרחיקים את ההגשמה מכל מה שאפשר ע"כ.

כתוב בפרשת השבוע "וירד ה' על הר סיני" ולכאן היה אפשר לטעות שהקב"ה ירד עם גלגלים ומרכבות וכו' אבל בתרגום, אונקולוס תרגם "ואתגלי ה'", וזה בשביל להרחיק את ההגשמה בכל מה שאפשר, שלא יבינו אחרת ח"ו.

הרחבה בביאור כוונת הרמב"ם

פעם זקן תימני אחד סיפר לי על הצדקות והתמימות של אמא שלו, שאמרה פעם ר'יבנו של עולם כמה אני אוהבת אותך אם הייתי יכולה הייתי מנשקת אותך, וזה נראה שהיא חשבה שהקב"ה הוא גוף, ואותו זקן סיפר לי את זה להראות את הירא"ש של אמא שלו, ולכאן הרמב"ם לא רק שלא יתפעל, אלא יוציא אותה מכלל ישראל, ותמוה שהרי העולם מסתכל ע"ז הפוך, ואיך יתכן שהרמב"ם יגיד שזה יותר גרוע מעובדי ע"ז.

אומנם באמת אין קושיא, שהרי הרמב"ם בסוף דבריו נראה שהוא קצת הסתייג, שכל דבריו נאמרו רק במי שבטוח שהקב"ה הוא גוף ועומד על דעתו ולא מקבל מהמאמינים המעינים שהוא טועה, וכל מה שכתוב בפסוקים "עיני ה'" וכדו' הוא בדרך משל בעלמא. ובאמת גם לפי הרמב"ם מי שחושב שהקב"ה הוא גוף מפני שהוא

כך גדל, ואם יסבירו לו שזה טעות הוא יקבל, אינו נחשב מין, וזהו שכתב 'אני לא אחשוב ככופר מי שלא יביא מופת על הרחקת הגשמיות' דהיינו, לא צריך להביא הוכחה = מופת על זה שהקב"ה לא גשמי, אלא מי שלא מאמין על הרחקתה זהו הנחשב כופר לדעת הרמב"ם. [ולפ"ז יתכן שמי שעובד ע"ז מפני שכך גדל ולא הסבירו לו אינו נחשב כעובד ע"ז ממש ויל"ע בזה].

הקב"ה שומע תפילות אף של רשעים הכופרים ובלבד שיקראו באמת

וברצוני עכשיו להוסיף עוד נקודה שאף שמי שמגשים את ה' ונחשב כופר לפי דעת הרמב"ם הקב"ה שומע ומקבל את תפילותיו ברצון, ואי"ז מעכב את התפילה, שאפילו גוי שעובד עבודה זרה וקורא להקב"ה באמת, הקב"ה מקבל את התפילות שלו כמ"ש 'קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת' (תהילים קמה) וכתב ע"ז הרד"ק [והביאו מהר"ץ בעץ חיים ע"ש] שלזה בא הכפל 'קרוב ה' לקוראיו לכל אשר יקראוהו' לומר שאפילו אדם משאר האומות שעושה עבירות וכו' כיון שקורא להקב"ה באמת שפיו וליבו שווה, התפילה שלו מתקבלת. אבל בכ"ז יש הבדל, שהצדיקים הקב"ה עונה להם עוד לפני שהם קוראים אליו, כמ"ש 'קרוב ה' לכל קוראיו' שזה האנשים הפשוטים ואפילו הרשעים שהקב"ה עונה להם כשהם קוראים אליו, אומנם לצדיקים שקוראים להקב"ה תמיד באמת הקב"ה עונה להם קודם תפילתם כמ"ש 'לכל אשר יקראוהו באמת' לשון עתיד.

סיפור מענין על תפילתו המוזרה של אדם אמריקאי ואיך באופן פלא הקב"ה שלח לו את מבוקשו

עכשיו תגידו לי מה אתם אומרים על המעשה דלקמן.

אחד מתלמידי ישיבת בריסק בירושלים, 'חוצניק', הגיע מארצות הברית לארץ ישראל ע"מ ללמוד כמה שנים ולהתעלות בתורתנו הקדו', יום אחד הוא מגיע לכותל המערבי והוא רואה יהודי מתפלל בכותל, מתרפק על האבנים, והוא מסתכל עליו ורואה שהוא אמריקאי כמוהו, אבל הוא אינו בן תורה אלא תייר שהגיע לביקור בארץ הקודש, ואותו בחור האזין לתפילתו של האמריקאי שהתפלל באנגלית ואת"ד, ריבונו של עולם אני נמצא רחוק מהבית שלי ויש לי בעיה גדולה, בשעות האחרונות התקיים משחק גורלי 'ספורט' 'כדור רגל' בייסבול באמריקה [הערת מן שליט"א: איני מכיר את ההבלים האלו אבל זה מה שכתוב] ויש שם קבוצה מול קבוצה, ואני אוהד את קבוצה פלונית, ואיני יודע מי ניצח, ואין לי אל מי להתקשר לברר מה הם התוצאות של המשחק, אנא רבש"ע תדאג להעביר לי את התוצאות של המשחק, ואם כבר, אני רוצה שהקבוצה שלי תנצח. תלמיד הישיבה נהג לא כשורה שהאזין לתפילתו של התייר האמריקאי [יל"ע האם הדבר באמת אינו כשורה להאזין לתפילת אדם אחר ובפרט כאן שכתוב בהמשך שהוא התפלל בקול רם שנראה שזה לא היה אכפת לו שישמעו אותו ויל"ע בזה]. והחליט לחמוד לו לצון ונצמד לאדון האמריקאי, ועקב אחריו לאיזה בית מלון הוא הולך, וכשהגיע לבית מלון ראה שהוא נמצא בקומה חמישית חדר מספר 217, ואז הוא ירד ללובי של הבית מלון ונגש לטלפון הציבורי, וצלצל לאבא שלו בארצות הברית ושאלו, אבא יש לי בקשה דחופה האם תוכל לברר לי מי ניצח במשחק הבייסבול האחרון, ואביו תמה שלחתי אותך לארץ ישראל כדי ללמוד בישיבה ובמה אתה מתעסק, וכו' וא"ל שישנו ענין דחוף וכו' ולאחר זמן קצר קיבל הבחור את תוצאות המשחק, ומיד רץ מהר אותו בחור לקומה חמישית לחדר 217 ודפק, ואז שאל התייר מי שם? וענה לו הבחור, זה שליח של הקב"ה באתי בשליחותו של ה' להודיע לך שקבוצה פלונית נצחה במשחק האחרון. התייר הזה היה בהלם, לפני כשעה התפללתי לקבל את תוצאות המשחק והכל התגשם, הקב"ה שלח לי שליח, והקבוצה שלי נצחה, ובקיצור הוא פותח את הארנק והוציא לא פחות מעשרים שטרות ירוקים [אלפים דולר] ונתן לו בשמחה, באומרו, תקח אתה שליח של ה'. הבחור חוזר לישיבת בריסק שמח וטוב לב, חמד לצון איזה גביר ולא רק שעשה צחוק, אלא

¹ אגב אזכיר שאלה שאני מתקשה בה כבר שנים רבות, מדוע הרמב"ם לא הזכיר את הי"ג עיקרים במשנה תורה שהרי המקור הראשון לזה הוא מדברי הרמב"ם בפיהמ"ש ותמוה מדוע לא הזכיר זאת ג"כ במשנה תורה, ויותר תמוה שלא ראתי מי שנועד על קושיא זו, תחשבו על השאלה הזאת אולי לכם יהיה תשובה.

סתירה בדברי הגר"ח מולאז'ין האם הכוחות שוים בין היצ"ט ליציה"ר

אם אתם זוכרים הבאנו בעבר (שיעור ערש"ק פרשת בא) שאלה על הרוח חיים במסכת אבות (פ"ד מ"ב), נקרא בקצרה שוב פעם את הלשון בפנים. במשנה כתוב הוי רץ למצוה קלה ובורח [י"ג וברח] מן העבירה ומבאר הרוח חיים מדוע למצוות צריך לרוץ ומהעבירות לברוח וז"ל, הוי רץ למצוה קלה וכו'. כי המצוות בורחין מן האדם וכו' ובורח מן העבירה. כי בעבירה הוא להיפך כי היא רודפת תמיד אחרי האדם וממצאת עצמה לו שיעשנה. לכן הזהיר שאחרי המצוות ירדוף כמו אחר אחד הבורח ממנו. ובורח מן העבירה כמו שבורח מן הרודף אחריו ואז ניצל. כי אמנם היציה"ר מתגבר יותר במלאכתו מן היצור הטוב, כי כן יסד השי"ת לאשר מטבע נשמת האדם ושרשו יותר היה נקל לו לשמוע בקול היצ"ט, כי מי פתי יסור ממחצב מקור מים חיים לחצוב בארות מקור שחת, כי על כן השליט היציה"ר להיות שורר יותר למען יהיה האדם עלול לעשות רצון זה וזה בשוה, ע"כ ביאר הרוח חיים שבעצם האדם נמשך לטוב וא"כ שיש יציה"ר רק אז הכוחות שוים, 50 - 50. וא"כ יוצא שתמיד האדם נמשך לטוב, שהרי זה טבעו, וממשיך הרוח חיים בזה"ל, והיציה"ר עומד על המשמר תמיד וממציא לו עונות בכל מקום מדרך כף רגלו פתאום, וכמו שאמר שלמה [משלי כ"ג] היא כחתף תארב וגו', ולא בקל יעשה האדם מצוה אחת כמו שעשה כמה עבירות. והיציה"ר מסמא עיני האדם ומראה לו על טמא טהור על עון שהוא מצוה, ולהיפך על טהור טמא, ועל כל פנים בעינינו המצוה שבל יעשנה כהוגן וכו' ע"כ.

ובהמשך דברי הרוח חיים כתב שהתורה היא זו המאירה עינים ממחשיכי היצר וכו' יעו"ש. עכ"פ שאלנו שלכאן יש סתירה בדבריו, שבהתחלה כתב שהכוחות שוים, ואח"כ כתב שיציה"ר עומד על המשמר וכו' וא"כ הכוחות לא שוים והזכרנו אז עוד שאלה, שהרי במציאות רואים שילד קטן הוא נמשך יותר לרע, לתאוות ותענוגים ולא לדברים טובים. אומנם באמת זה לא שאלה, כיון שהרי עד גיל שלש עשרה אין לו את היצר טוב [כדאיתא בגמ' נדרים דף לב: ע"ש ובפירושו הרא"ש העורך] ועל כן ודאי שהוא לא ירצה לבד ללמוד, וכל מה שאנחנו מדברים זה בגיל שלש עשרה, שאז הכוחות שוים. אמנם אע"פ שהיציה"ר כבר השתרש שהרי הוא חי איתו הרבה זמן, בכל אופן כדי להשוות את הכוחות של היציה"ר עם היצר הטוב צריך להגביר את היצר הרע וזהו ששאלנו א"כ הכוחות לא שוים.

יישוב נפלא ממרן שליט"א לקושיא דלעיל

ובס"ד הגעתי לספר ובחרת בחיים שהוא ביאור על הרוח חיים ושם הוא מוסיף עוד נקודה ולפי מה שהוא כותב נראה שהקושיא מיושבת. ואלת"ד, והוא ענין מה שאמרו חז"ל בקידושין (דף ל:): יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, ואילו שניהם שוים אז זה לא נסיון שהרי כולם ילכו אחרי היצ"ט, והקב"ה עשה שהרע יהיה יותר גיבור, ולכן האדם הוא במצב של נסיון, ואז צריך את הסיעתא דשמיא שהקב"ה עוזר לו. דהיינו אם האדם יגלה בדעתו שהוא רוצה את היצ"ט, אז אע"פ שליציה"ר יש כוחות יותר גדולים הקב"ה מסייע. ורק צריך לפתוח פתח קטן.

ביאור מענין מדוע יציה"ר כוחו יותר גדול מיצ"ט

בגמ' בקידושין (שם) כתוב בזה"ל, ת"ר קשה יציה"ר שאפילו יוצרו קראו רע שנאמר (בראשית ח) כי יצר לב האדם רע מנעוריו ע"כ, ובעץ יוסף על העין יעקב הביא את הגליא מסכת שכותב דבר מענין וז"ל, שאפילו יוצרו. שבראו לטובת האדם כדי שיזכה על ידו אם ינצחנה וכו', וגם שהדרך ארץ שהפועל הדבר לא יגנה מלאכתו, מ"מ קראו רע, שאף שברא התורה תבלין, והבחירה נתונה לאדם לכוף יצרו ע"י התורה, עדין אין הדבר שקול את זה לעומת זה עד שיהיו שני הדרכים ישרים ושונים להטות את עצמו

הרויח ג"כ אלפיים דולר. השמועה פשטה חיש בסביבות הישיבה עד שראש הישיבה הרב יצחק זאב סולובייצ'יק שמע מזה וביקש שיקראו לבחור, ורה"י אמר לבחור אני מבקש ממך שתחזור לי על כל הסיפור, הבחור התחיל לגמגם עד שסיפר את כל הסיפור ואז רה"י פנה לבחור ואמר לו ברצוני לשאול אותך שאלה, אבל לפני שתענה לי אני רוצה שתחשוב טוב על התשובה, ופתח רה"י בשאלה, תגיד אתה חושב שבאמת היית שליח של ה', ולאחר דממה של כחצי דקה הבחור ענה, כן, אני הייתי שליח של ה', שהרי אין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שמכריזים עליו מלמעלה, והקב"ה הוא זה ששלח אותו להודיע לתייר את מה שביקש בתפילה. ואז ממשיך רה"י תגיד, מה יצא לך מכל הסיפור הזה? אלפים דולר עלובים, או שיצאת מהסיפור הזה בהבנה מה זה תפילה, ראית בעיניך שאפילו אדם שמתפלל שטויות והבלים הקב"ה מאזין לתפילה שלו. עם הלקח הזה אתה צריך לצאת עם הסיפור, לא עם אלפיים דולר אלא עד כמה מגיעה כוחה של תפילה.

האם הכסף הגיע לבחור ע"פ דין - ביאור כוונת שאלתו של רה"י

ע"כ הסיפור ולכאן יש לשאול שאלה, וכי מגיע לבחור הזה את האלפים דולר, הרי הוא התכוון לצחוק על האמריקאי הזה, אבל יש צד לומר שכיון שסו"ס הגיע לאמריקאי את תוצאות המשחק כמו שביקש מה' ועל זה מגיע לו הכסף.

חושבני שזה מה ששאל הראש ישיבה את אותו בחור, 'אתה חושב שבאמת היית שליח של ה' דהיינו, אתה רמית אותו או לא, [הרי זה שאלה של בריסק...] ורק לאחר זמן כשהבין הבחור שהוא שליח של ה' אז מגיע לו באמת הכסף.

סיפור נוסף המתקשר לעינינו

וכדי לקרב יותר את הדברים אל השכל צריך סיפור נוסף.

בספר במסילה נעלה (ח"ב דף 282) מסופר על דיג אחד שהספינה שלו התהפכה בלב ים, והוא התחיל לזעוק ולהתפלל לה' מעומק ליבו, ותוך כדי תפילתו עברה לידו ספינה, וצעק אליו רב החובל תאחוז בחבל הצלה, והדיג ענה לו, מה פתאום חבל הצלה? רק ה' יעזור לי, והמשיך הדיג להתפלל להקב"ה עד שהגיעה סירת הצלה, והמציל אומר לדיג תתפוס בגלגל, ושוב ענה הדיג, אני מתפלל לישועת ה'. [הוא רוצה שהקב"ה ירד מהשמים ויציל אותו...] ולאחר זמן הגיע מסוק, ושלחו לו משם חבל להרים אותו, ושוב הוא אומר, מה פתאום? הישועה שלי רק מאת ה' ולא מכם. עד שטבע בים. וכשהדיג הגיע לב"ד של מעלה התלונן להקב"ה, שמעתי שאתה שומע תפילות, כמה התפללתי בכל הכוח ומעומק הלב, למה לא הצלת אותי, ענה לו הקב"ה, בני חביבי, שלחתי לך ספינה סירת הצלה ואפילו צוות של מסוק, ואתה מסרב להנצל ע"כ. המעשה ויעו"ש במסר שנלמד מזה.

חיזוק הביאור דלעיל

ומהסיפור הזה יש ללמוד שאע"פ שאותם שליחים לא התכוונו להיות שליחים של ה', אבל התברר למפרע שהם שליחים של ה'. וא"כ אותו דבר ג"כ לעינינו, הבחור הזה צריך להבין שהוא היה באמת השליח של ה' שבביל האמריקאי הזה שהתפלל בכותל המערבי, וחשוב לו לדעת איזה 'שטות', והקב"ה סיבב את כל העינים שהבחור ישמע וכו' וכו' כדי שיגיע לאמריקאי משאלות ליבו. ובלי הסבר זה לכאן הכסף שהגיע לבחור זה מרמה. ולכן שאלו הרה"י האם הוא חושב שהוא באמת שליח של ה', וכשהגיע למסקנא שכן, רק אז דיבר איתו במוסר [אומנם בכ"ז עדין יש מקום לפלפל בזה בנידון ההלכתי האם זה נחשב גניבת דעת ואכמ"ל].

ימין להטיב או לשמאל להרע, מפני שהתאמצות תחבולות היצר הרע הוא תקיף וחזק למאוד, ועוד שנקרא זקן וכסיף שנולד לפתח חטאת, וכן אמרו בפרק החליל (סוכה נב): שהקב"ה מתחרט על שברא את יצר הרע ויליף מקרא אשר הרעותי, והוא משום שהתבלין של התורה אינו מספיק בדרך כלל להכריע את רוע חוזק תחבולותיו של היצר הרע עד שבאמת מועטים המה אשר הכריע על ידי התבלין התורה, לרעתו של היצר הרע, אבל רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה, ומשום הכי מתחרט הקב"ה על בריאת יצר הרע משום דאפילו שנתן באמת הבחירה לאדם לכוף את יצרו על ידי התורה, מכל מקום אין רוב הציבור יכולין לעמוד

בו כנ"ל, שאין התבלין הללו מספיק להיות הדבר שקול להכריע זה לעומת זה (עיי' בספר גליא מסכת בח"ב דף י' עכ"ל העץ יוסף).

והדברים כמו שאמרנו, שיש לאדם את האפשרות של הבחירה, אבל צריך את הסיעתא דשמיא, וא"כ נמצא שמצד אחד יש את הטבע של האדם שמושך לטוב, ומצד שני יש את התגברות היצר שמושך לרע, ואז צריך את הסיעתא דשמיא מהקב"ה ואנחנו רק צריכים לעשות השתדלות קלה.

ומי שלוקח את הדברים לצד הטוב מקבל סיעתא דשמיא ועולה במעלות התורה וירא"ש. וה' ברוך הוא יזכינו לזה.

השלמה משיעור ערש"ק פרשת בשלח

נושאי השיעור: מדוע מקדימים את השראת השכינה לבניית ירושלים – ביאור דרשת חז"ל עה"פ והשמותי את מקדשכם שבת כנסיות אפילו כשהם חרבים בקדושתם הם עומדים – דברי הרמב"ם שקדושת ירושלים קיימת גם בזמנינו – ביאור הבקשה בקדיש 'תגדל ויתקדש שמיא רבא' – ביאור נפלא ממרן שליט"א בברכת בונה ירושלים.

לדיוקא אתא ודו"ק ע"כ. דהיינו לפ"ד מהרי"ץ כל המילה "השמותי" מיותר ומזה דרשו חז"ל את דרשתם.

ג.

הערה בברכת בונה ירושלים שבתפילת שמו"ע

עכשיו יש לי עוד שאלה. אנחנו אומרים "תשכון בתוך ירושלים עירך כאשר דברת ובנה אותך בנין עולם במהרה בימנו" וצריך להבין וכי כך זה הסדר, שהקב"ה בהתחלה ישכין את שמו, ואח"כ הוא יבנה את ירושלים? לכאור' צריך להיות הפוך, שהקב"ה קודם יבנה את ירושלים ורק אח"כ הוא ישרה שכינתו.

הרבה מפרשים עומדים על השאלה הזאת היעב"ץ ועוד, וישנו פירוש של ר"א בן הגר"א וז"ל, היא תפילה מיוחדת שגם קודם שתבנה אותה תשכון בתוכה ו"כאשר דברת" מדכתיב (ויקרא כו, לא). "והשימותי את מקדשכם" וכתוב ע"ז בגמרא (מגילה כח'). שבת כנסיות ובתי מדרשות גם כשהם שוממים בקדושתם הם עומדים.

ביאור דרשת חז"ל עה"פ "השמותי את מקדשכם"

ובדרך אגב מהרי"ץ בשו"ת פעולת צדיק (ח"ב סימן רצה) מביא קושיא של בנו הר"ר אברהם בדרשת חז"ל מפסוק זה וז"ל, בפרשת בחוקתי (ויקרא שם) והשמותי את מקדשכם, אפילו כשהן שוממים, בקדושתן הם עומדים ע"כ. הקשה בני אברהם יצ"ו דמהיכן למדו כן, דהיכי לימא קרא או איזה שם אחר ייחס למקדש שעכשיו שאמר מקדשכם ילפינן מינה קדושה ע"כ. בנו של מהרי"ץ הר"ר אברהם התקשה מה היה צריך לכתוב שמזה שלא כתוב כך, דורשים את הפסוק.

והביא ע"ז מהרי"ץ שני תשובות בזה"ל, ותירץ כה"ר שלמה יצ"ו דרבתינו דקדקו מהשינוי, דהקרא קאמר ברישא ונתתי את עריכם [חרבה], הקדים זכרון ערים, ואח"כ הזכיר חרבן, וא"כ לפי סדר זה היה לו לפסוק למנקט סדר זה ולומר ומקדשכם אשמים, ומדאיחר תיבת מקדשכם אחר תיבת והשמותי, ילפינן שאפילו כשהן שוממים בקדושתן הן עומדים ע"כ.

אינני יודע למה מהרי"ץ לא מצא חן בעיניו התירוץ הזה [שהיה עוד כמה מפרשים תירצו כך כהתוס' יו"ט ועוד] וכתב ליישב באופ"א וז"ל, ולי נראה דהכי הו"ל למנקט, ונתתי את עריכם ומקדשכם חרבה, דהחרבן הוא עיקר הגורה. ומדלא נקט כן ש"מ

דברי הרמב"ם שגם בזמנינו קדושת ירושלים קיימת

הרמב"ם כותב בהלכות בית הבחירה (פ"ו הי"ד) שקדושת ביהמ"ק שעשה שלמה, היא קיימת למשך כל הדורות, כיון שקדשה לשעתה קדשה לעתיד לבוא ובהלכה טז כתב בזה"ל, ולמה אני אומר במקדש וירושלים שקדושה ראשונה קדושתן לעתיד לבוא, ובקדושת שאר ארץ ישראל לענין שביעית ומעשרות וכיוצא בהן לא קדשה לעתיד לבוא. לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה, ושכינה אינה בטלה. והרי הוא אומר והשמותי את מקדשכם, ואמרו חכמים אע"פ ששוממין בקדושתן הן עומדים וכו' ע"כ.

ומדברי הרמב"ם רואים שהקדושה של ביהמ"ק וירושלים היא אפילו בזמן הזה ולפ"ד הרמב"ם צריך להבין מדוע אנחנו אומרים "תשכון בתוך ירושלים עירך" הרי השכינה כבר שורה בירושלים אומנם התשובה היא כדלקמן. אנחנו אומרים "תגדל ויתקדש שמיא רבא", ותמוה, וכי עכשיו השם של הקב"ה הוא קטן, ואח"כ הוא יהיה גדול ח"ו, אין הרי שינויים אצל הקב"ה, וכן תמוה וכי עכשיו הקב"ה לא קדוש? הרי כתבו "כי אל מלך גדול וקדוש אתה", ומבאר מהרי"ץ בעץ חיים, שח"ו לומר שהקב"ה יהיה יותר גדול וקדוש ממה שהוא עכשיו, אלא פירושו שיראה את גדולתו וקדושתו בנו שהרי עכשיו יש הסתר פנים, ואנחנו לא רואים הרבה את גדולתו וקדושתו של הקב"ה, ולע"ל הגדולה והקדושה של הקב"ה תהיה יותר מורגשת וניכרת וע"ז אנחנו מתפללים.

הסבר נפלא ממרן שליט"א להערה דלעיל

ולפ"ז מובן נפלא נוסח התפילה "תשכון בתוך ירושלים עירך" דהיינו, אע"פ שגם עכשיו אתה שוכן בתוך ירושלים, אבל הרי לא רואים את זה מספיק, ואנחנו מתפללים שהקב"ה ישכון בתוך ירושלים שנראה את זה הרבה, וזה מגיע ע"י ש"ובנה אותה בנין עולם", על ידי בניית בית המקדש אז יהיה ניכר ומורגש האור של השכינה.

וה' ברוך הוא יזכינו במהרה בימינו אמן.

שובו בנים
שובבי"ם